

Information om stuka

KOMPOSTERING OCH TILLFÄLLIG LAGRING AV GÖDSEL I FÄLT

MILJÖMÅLET Ingen övergödning

"Halterna av gödande ämnen i mark och vatten skall inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten."

Olämplig hantering av stuka bidrar till övergödning och är ett ineffektivt sätt att ta tillvara på näringsämnen.

Vilka typer av stuka finns?

Vid lagring av gödsel i stuka skiljer man på två typer; tillfällig lagring och kompostering.

- Tillfällig lagring (lagring i direkt anslutning till spridning.)
- Kompostering i stuka (längre lagring i syfte att med hjälp av syre kompostera materialet och göra näringsämnena mer lättillgängliga).

När får stuka användas?

Stuka får inte räknas med i lagringskapaciteten enligt förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket. Kompostering av stallgödsel ska i första hand ske på tätt underlag med uppsamling av ev. lakvatten. Stuka kan användas som komplement till ordinarie lagringsutrymme för att t.ex. effektivisera transporter, undvika markpackning, vid leverans av gödsel till en annan jordbrukare samt om gödseln behöver komposteras under en längre tid än den man har lagringskapacitet för.

Stuka är även en lämplig hantering av kasserad ensilage, hö eller halmbalar. Plast, nät och snören ska tas bort innan kompostering.

Vilken gödsel är aktuell för stuka?

Kompostering i stuka

Stapelbar gödsel med lågt näringsinnehåll t.ex. djupströgödsel är lämplig för efterkompostering i stuka.

Tillfällig lagring

Är växtnäringsinnehållet högre eller gödseln mindre staplingsbar t.ex. nötgödsel med liten halminblandning, bör stuka enbart användas för tillfällig lagring i direkt anslutning till spridning. Vid stukalagring bör gödslet vara förkomposterat. Detta på grund av att risken för utlakning är större från färsk gödsel än mer omsatt gödsel. Det beror på att det i inledningen av en komposteringsprocess bildas processvatten.

Hur länge får stukan ligga?

Kompostering i stuka

Kompostering bör i första hand ske under sommarhalvåret, april-oktober. Detta på grund av att risken för näringsförluster är mindre på sommaren eftersom avdunstningen och växtupptaget i regel är större än nederbörden. Under hösten ökar utlakningen och lagring i stuka är därför mindre lämplig. Kompost som ligger kvar längre än till oktober månad bör täckas med tätt material t.ex. presenning. Täckning är mindre motiverad av gödselslag med litet näringsinnehåll och rikligt med strö. Djupströgödsel från nöt uppfyller sällan de här kriterierna medan hästgödsel ofta gör det. Gödseln bör spridas vid närmast lämpliga tillfälle efter att komposteringen är avslutad.

Tillfällig lagring i stuka

Tillfällig lagring bör alltid hållas så kort som möjligt. Under tidig vår och senare höst bör lagringstiden begränsas till någon eller högst några veckor. Gödsel med lägre näringsinnehåll kan lagras under något längre tid.

Vid all form av uppläggning i stuka bör man tänka på följande (Allmänna råd SJVFS 2004:62):

- Platsen väljs eller anordnas så att läckage till följd av utlakning eller ytavrinning från gödsel vid tö eller kraftigt regn undviks.
- Yt- och dricksvattentäkter inte riskerar att förorenas.
- Stukan bör placeras på en plats utan risk för översvämning, ansamling av vatten eller hög grundvattennivå under lagringstiden.
- Jordarten på lagringsplatsen ska inte vara lättgenomsläpplig. Sandjordar bör därför undvikas. Tyngre jordar kan bearbetas ytligt innan uppläggning av stukan för att undvika en snabb genomrinning genom sprickor och maskgångar.
- Stukan bör inte placeras direkt ovanför kända dräneringsledningar.
- Utläggningen kan ske utan att markskador uppkommer.
- Stukan bör placeras eller anordnas så att olägenheter i form av t.ex. lukt och flugor inte uppkommer för närboende.
- En gröda bör anläggas på platsen så snart som möjligt efter det att gödseln avlägsnats.
- Stukan bör placeras på det fält där gödslet senare ska spridas.
- Mängden gödsel som läggs ut bör inte vara större än vad som behöver spridas på det fält där stukan läggs.
- Vid återkommande lagring på samma fält bör platsen flyttas inom fältet och inte återkomma till samma plats inom en period av 5 år.

Har du tänkt på din stuka hantering?

- Är gödseln som produceras på gården lämplig för tillfällig lagring alternativt kompostering i stuka?
- Har du tillräcklig lagringskapacitet eller använder du stuka som nödlösning?
- Har din åkermark lämplig jordart för lagring/kompostering?
- Finns det risk för översvämning, ytavrinning, hög grundvattennivå etc. vid planerad lagringsplats?
- Sker tillfällig lagring under för lång tid under olämpliga årstider?
- Vet du var det finns vattentäkter och dräneringsledningar i närheten av planerad stuka?
- Om du lagrar/komposterar regelbundet; flyttar du lagringsplatsen mellan omgångarna?
- Hur kan du på bästa sätt undvika markskador vid utläggning?
- Vid kompostering; vilka åtgärder ska du utföra för att främja komposteringsprocessen?
- Vid lagring under vinterhalvåret; behöver du täcka stukan och hur ska du göra då?

Lagstiftning

På www.sjv.se hittar du aktuell lagstiftning:

- Miljöbalken (SFS 1998:808)
- Förordning (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket

MER INFORMATION

- Hästgödsel - en naturlig resurs, jordbruksinformation 7 2006
- Gödsel och miljö; lagring och spridning av gödsel, höst och vinterbevuxen mark, Jordbruksverket 2011
- Riktlinjer för gödning och kalkning, jordbruksinformation (görs ny för varje år)

Skrifterna kan hämtas på www.sjv.se eller beställas på telefon 0771-223 223

Det krävs ingen anmälan eller tillstånd för uppläggning av stuka. Kommunens bygg- och miljönämnd är ansvarig för kontroll av miljötillsyn i jordbruket vilket även innefattar stukalagring. För kontrollen debiteras en tillsynsavgift, som kan vara årlig eller enbart i samband med kontroll.